

*BALKÁNY VÁROSI KÖNYVTÁR
ÉS
MŰVELŐDÉSI HÁZ*

**STRATÉGIAI TERV
2016 – 2022**

Bevezető

Általános Adatok

Költségvetési szerv megnevezése: Balkány Városi Könyvtár és Művelődési Ház

Székhelye: 4233 Balkány, Kossuth utca 1-3.

Levelezési cím: 4233 Balkány, Kossuth utca 1-3.

Telefonszám: 42/260-066 Fax: 42/260-066

Email cím: balk.konyvtar@gmail.com

Adószám: 15833521-1-15

Alapító neve, alapítás éve: Balkány Város Önkormányzata, 2016. január 01.

Jogelődj: József Attila Művelődési Ház és Városi Nyilvános Könyvtár

Irányító, felügyeleti, fenntartó szerv neve, székhelye: Balkány Város Önkormányzat Képviselő-testülete 4233 Balkány, Rákóczi út 8.

Gazdálkodási jogköre: Gazdasági szervezettel nem rendelkező önkormányzati költségvetési szerv, a pénzügyi-gazdasági feladatokat Balkány Város Önkormányzata látja el.

Alapterület: 259 m²

Ellátandó terület: Balkány

Szolgálандó közönség létszáma: 2016. január 1-jén: 6413 fő

1.1. A könyvtár rövid története

A könyvtár létrejötté az 1960-as évek nyúlik vissza. Balkány nagyközség minden lakója számára kölcsönző népkönyvtárat ekkor alapították meg.

A Kossuth utcai épületben 1961-től üzemelt közkönyvtár, s szolgálja a hírlapok helyben olvasását, és a gyarapodó könyvállomány kölcsönzését.

Az 1990 őszén megalakult, a korábbi tanácsnál jóval nagyobb költségvetésből gazdálkodó önkormányzat első feladatai közé sorolta a könyvtár bővítését.

Az 2000-es évek első felében megyei támogatással korszerűsítették a művelődési házat, ami szerves részévé vált a városi könyvtárnak. .

A könyvtár állománya, a könyvtár megalakulása óta – hol lassabb, hol gyorsabb ütemben – fokozatosan gyarapodott. Az épület a 70-es évek közepétől egyre zsúfoltabbá vált, de alapterület-bővítésére csak a 2000-es években került sor.

A város szívében elhelyezkedő könyvtári épület – a bérlakások önkormányzati tulajdonba kerülésével 2009-ben 259 négyzetméterre bővült.

A következő években a régi polcok kicserélésével és a szőnyegek vásárlásával a korábbinál otthonosabb körülményeket sikerült biztosítani az olvasóknak. Ekkor a fejlesztések során bevezetésre került a HUNTEKA Integrált Könyvtári Rendszer is, amely még nem tartalmazza a teljes állományt.

A helyi védettségű, műemlék jellegű épület felújítása a 2015-ös évben vált újra időszzerűvé. Egy energetikai korszerűsítést eredményező pályázatnak köszönhetően külső rekonstrukcióra került sor. Az intézmény modern hőszigetelést kapott, valamint a korábbi arculathoz igazodóan nyílászáró, valamint tetőszerkezet-csere is megvalósulhatott.

A város gazdálkodásának eredményeképpen 2015 őszén az épület belsőjét és udvari környezetét tekintve is elkezdődhetett a fejlesztés, melynek munkálatai jelenleg is tartanak.

A korszerűsítésnek köszönhetően az intézmény belső alapterülete várhatóan újabb 30 négyzetméterrel növekedhet. Emellett a zárttá vált hátsó udvaron egy minden korosztály számára elérhető közösségi teret és az épület Kúria téri oldalán egy 8 állásos parkolót is kialakítottak.

Az előző, azaz a 2010-2015-ös stratégiai időszakban a könyvtári infrastruktúra fejlesztése, az olvasási kompetenciák erősítése, a formális és informális tanulás segítése, az erőforrások összehangolása, a partnerség, a szakemberek szakmai képzése elsődleges prioritást élvezett. Pályázati források koncentrált feltérképezése, felhasználása mind a könyvtári szolgáltatások bővítésének folyamatát együttesen segítette elő. A könyvtár külső és belső környezetének megújítása és akadálymentesítése részben megvalósult.

1.2. Jövőkép

A Balkány Városi Könyvtár és Művelődési Ház információt gyűjtő, feltáró és szolgáltató intézmény, az információs és tudáslapú társadalom alapintézménye, amely alkalmas a szabadidő hasznos eltöltésére, önművelésre, ismeretszerzésre. Egy olyan információs és oktató központ és tudástár, mely a helyi igényeknek és elvárásoknak megfelelően folyamatosan alakítja gyűjteményét, a korszerűsége és megújulásra törekvően.

Könyvtárunk szoros kapcsolatban áll Balkány város intézményeivel és civil szervezeteivel, illetve a térség, a régió könyvtáraival, oktatási intézményeivel. Megőrzi hagyományos könyvtári funkcióját, és teret enged az új technikai kihívásoknak, eljárásoknak, a modern könyvtári alkalmazásoknak. Modernebb technikai eszközökkel felszerelt munkahely, oktatási helyszín.

A város helytörténeti gyűjteményét ápolja, gazdagítja. A teljességre törekvően a könyvtári rendszer szolgáltatási körét közvetíti. Szolgáltatásai minőségileg magas színvonalúak. A személyes használók számát folyamatosan növeli. Kultúraközvetítő szerepét a felhasználók bevonásával látja el, segítve önmegvalósításukat. Esztétikus környezete egyben közösségépítő rendezvényi tér is, amely helyet ad a színvonalas, személyes, bensőséges előadásoknak, az elmélyült tanulásnak, kulturális rendezvényeknek, képzéseknek.

A könyvtár alkalmazottjai sokoldalúak, képzettek, nyitottak, empatikusak, kreatívak, segítőkészek, kiváló kommunikációs képességekkel és nagy munkabírással rendelkeznek, szakmailag elhivatottak és felhasználó-központú szemléletűek.

Könyvtárunk biztosítja, hogy a hátrányos helyzetű emberek egyenlő eséllyel vehessék igénybe a szolgáltatásokat.

A könyvtárunk működéséhez, a fejlesztésekhez, a tervezett programokhoz és a célok eléréséhez a költségvetésen túl minden egyéb erőforrást is igyekszünk megragadni. Mindezt folyamatosan figyelemmel kísérjük a támogatási, pályázati lehetőségeket.

1.3. Küldetésnyilatkozat

A Balkány Városi Könyvtár és Művelődési Ház nyilvános könyvtárként arra törekszik, hogy a településen élők és dolgozók és az intézményünkbe látogató valamennyi polgár számára biztosítsa a magyar és egyetemes kultúra kincseit, a hazai és nemzetközi információhoz és tudáshoz való hozzáférést. E cél megvalósítása érdekében támogatja:

- az „olvasni tudás” fejlesztését
- az egész életen át való önképzést
- az oktatás különböző szinterein folyó tanulást
- a közéletben való részvételhez szükséges állampolgári tudnivalók és jogi szabályozás ismeretét
- a gazdaság, a kultúra, a tudomány és a művészet kérdéseiben való eligazodáshoz szükséges információk és tudásanyag megszerzését
- a szabadidő hasznos eltöltését.

Céljaink elérése, megvalósítása érdekében szakszerűen feltárt gyűjteményt alakítunk ki értékes szépirodalmi, zenei és képi alkotásokból, színvonalas és tartalmas szakmai-tudományos, illetve a szülőföldre vonatkozó dokumentumokból;

A hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett erőteljesen fejlesztjük elektronikus szolgáltatásainkat, biztosítjuk más könyvtárak állományának és szolgáltatásainak elérését; és részt veszünk a könyvtárak közti dokumentum- és információcserében

Intézményünk minden erővel arra törekszik, hogy a fenntartó önkormányzat terveivel összhangban olyan korszerű könyvtárat és információs központot működtessen, amelyek szolgáltatásaikkal magas szinten látják el a városi és a vonzáskörzet lakóit, szakembereit és az oktatásban részt vevő tanulókat és hallgatókat.

2. Stratégia

2.1 A stratégiai terv célja

A városi könyvtár stratégiai tervének megfogalmazásakor figyelembe vettük az 1997. évi CXL. Törvényt, s annak módosításait, a 2016-2022 közötti időszakra meghatározott országos stratégiai iránymutatásokat.

A stratégia a jövőalkotás eszköze. A könyvtár társadalmi környezetének állandó változásai, valamint az információs és kommunikációs technológia gyors fejlődése indokolja a hagyományos könyvtári tevékenység megújítását mind eszközeiben, mind módszereiben. Szükségessé teszik az új szolgáltatási formák keresését, bevezetését is. A stratégiai terv célja az intézmény hosszú távú célkitűzéseinek és szándékainak rögzítése, ezek megvalósításához szükséges anyagi és humán-erőforrások számbavétele. Éppen ezért a 2016-2022 közötti időszakra meghatározott kulcsfontosságú fejlesztési területek szervesen kapcsolódnak a könyvtár hagyományaihoz, és kijelölik a megvalósítás legfontosabb feladatait.

2.2. Helyzetelemzés - PGTTJ és SWOT-analízis

Az intézmény teljes körű működését a hatályos jogszabályok, a könyvtárszakmai irányelvek, az országos stratégiai feladatok határozzák meg. A Balkány Városi Könyvtár és Művelődési Ház fenntartója Balkány Város Önkormányzata, működésének pénzügyi feltételeit éves költségvetésben biztosítja.

KÖRNYEZETELEMZÉS (PGTTJ)

Politikai: folyamatos változáson megy át a hatályos törvények, jogszabályok változásával. Befolyásoló tényező az intézményi rendszerek átalakulása, a könyvtári feladat-ellátási rendszerek szintjeinek változása, az Európai Uniók forrástámogatások hozzáférése és felhasználása. Maga a könyvtár párt- és politikamentesen működik, ám a helyi politikai tényezők hatással vannak a könyvtár életére. Könyvtárpártoló-e az önkormányzat? Mindez nagymértékben meghatározó.

Gazdasági: költségvetési forráshoz jutás, a költségvetési törvény alakulása és a fenntartó gazdasági helyzete meghatározó jelleggel bírnak. Ahogy meghatározza a könyvtári fejlesztést a dokumentumok árának növekedése, az olvasói szokások megváltozása, az elektronikus és digitalizált dokumentumok előre törése is. A rossz gazdasági helyzet érződik a könyvtárhasználók kölcsönzési szokásaiban. A felhasználók saját anyagi helyzetükhöz mérten használják a könyvtár szolgáltatásait.

Társadalmi: A hátránnyal élők, társadalmilag meggyengült csoportokra való odafigyelés, problémamegoldásuk előtérbe kerülése jellemzi társadalmunkat. Az olcsó szabadidős tevékenység felértékelődik, ahogyan a közösségi tér, a kapcsolatok szerepe és a helyi értékek is. A különböző társadalmi rétegek más-más módon veszik igénybe a könyvtár szolgáltatásait. A gazdasági környezet változása nagy szerepet játszik a humánerő átképzésben, az életen át tartó tanulás szükségességében.

Technológiai: Az információrobbanás, a technika villámgyors fejlődése, a digitalizálás markánsan hatással van környezetünkre, mindez kényszerhelyzetet teremt a könyvtárak számára is. A folyamatos megújulást, az új szolgáltatások bevezetését, a helytől, időtől való független tartalomszolgáltatást várja el a társadalom.

Jogszabályi: A könyvtárak működésének jelenlegi jogi szabályozása a rendszerváltást követően történt meg. Az 1997. évi CXL törvény nyilvános könyvtári ellátásról szóló része a fő irányok tekintetében megfelelően szabályozta a könyvtárak működését, feladatait, fenntartását, finanszírozását és együttműködését.

Könyvtári jogszabályok:

1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról

1/2007. (I. 9.) Korm. rendelet az oktatásügyi közvetítői szolgálat, a könyvtári intézet, a közművelődési szakmai tanácsadó és szolgáltató szerv és a műbíráló szerv kijelöléséről

12/2010. (III. 11.) OKM rendelet a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról

120/2014. (IV. 8.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről

14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről

14/2011. (IV. 7.) NEFMI rendelet a nyilvános haszonkölcsönzésért a szerzőt megillető díj megállapításához és felosztásához szükséges adatokról, valamint az adatszolgáltatásra kötelezett nyilvános könyvtárakról

165/1999. (XI. 19.) Korm. rendelet az Országos Könyvtári Kuratóriumról

18/2003. (XII. 10.) NKÖM rendelet a szomszédos államokban élő magyarokról szóló 2001. évi LXII. törvény hatálya alá tartozó személyeket megillető kulturális kedvezményekről

19/2010. (IV. 23.) OKM rendelet a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális szakértői nyilvántartás vezetéséről

194/2000. (XI. 24.) Korm. rendelet a muzeális intézmények látogatóit megillető kedvezményekről

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról

2015. évi LXXV. törvény a megyei könyvtárak és a megyei hatókörű városi múzeumok feladatának ellátását szolgáló egyes állami tulajdonú vagyontárgyak ingyenes önkormányzati tulajdonba adásáról

22/2005. (VII.18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról

277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben résztvevők juttatásairól és kedvezményeiről

3/1975. (VIII.17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról

30/2014. (IV. 10.) EMMI rendelet az országos múzeum, az országos szakmúzeum, a nemzeti könyvtár, az országos szakkönyvtár és az állami egyetem könyvtárának kiemelt feladatairól

39/2013. (V. 31.) EMMI rendelet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről

4/2004. (II. 20.) NKÖM rendelet a helyi önkormányzatok közművelődési és könyvtári érdekeltségnövelő támogatásáról

449/2013. (XI. 28.) Korm. rendelet a közgyűjteményekben őrzött vitatott tulajdonú kulturális javak visszaadásának rendjéről

49/2012.(XII.15) EMMI rendelet az Emberi Erőforrás Miniszttere által adományozható elismerésekről

51/2014. (XII. 10.) EMMI rendelet a múzeum, valamint az országos szakkönyvtár és a megyei könyvtár éves munkatervéhez szükséges szakmai mutatókról

6/2000. (III. 24.) NKÖM rendelet a Könyvtári Intézet jogállásáról

6/2001. (I. 17.) Korm. rendelet a könyvtárhasználókat megillető egyes kedvezményekről

60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet a sajtótermékek kötelezpéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról

66/2013. (IX. 23.) EMMI rendelet az emberi erőforrások miniszterének feladatkörét érintő ágazati honvédelmi feladatokról

7/1985. (IV. 26.) MM rendelet a könyvtári anyagok bejelentéséről

73/2003. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerről

9/2014. (II. 3.) EMMI rendelet a könyvtári és a közművelődési érdekeltségnövelő támogatás, valamint a muzeális intézmények szakmai támogatásának 2014. évi szabályairól

SWOT-ELEMZÉS

<u>Erősség</u> • Nyilvános könyvtár • Összevont intézményi háttér • Felújított, barátságos, esztétikus, tiszta környezet • Jól megközelíthető, városközponti, földszinti elhelyezkedés • Stabil költségvetési háttér • Folyamatos könyvbeszerzési lehetőség • Szórakoztató irodalom gazdag választéka • Internethasználat biztosítása • Új kihívásokra fogékony, agilis vezetés • Segítőképző kollektíva • Személyes ismertség a könyvtárlátogatókkal • Jó kapcsolat a partnerintézményekkel • Különböző korosztályok számára tervezett programok • Iskolai tanórák megtartásának lehetősége • Önkéntesek fogadóhelye • Megújuló informatikai infrastruktúra • Akadálymentesített környezet	<u>Gyengeség</u> • Helyhiány • Kicsi raktár, szűkös tárolási lehetőség • Egyes témakörökben kevés a szakirodalom • Kissé elavult kézikönyvállomány • Könyvtárközi kölcsönzés • Kevés közép- és felsőfokú hallgatói látogatottság • Nem kiépített technikai környezet a hallássérültek számára • Nincs intézményi honlap • Helytörténeti dokumentumok rendszerezésének hiánya
<u>Lehetőség</u> • Stabil gazdasági háttér • Kistérségi szerepkör növelése • Partnerség, közös munka a régió könyvtáraival • Pályázati lehetőségek • Új szolgáltatások, új célcsoportok • Minőségi kézikönyvállomány bővítése • Önértékelési folyamatok eredményeinek beépítése • Médiakapcsolatok kihasználása • Közösségi szerepvállalás • Közösségi terek funkcióinak erősítése, bővítése • A hátránnyal élők felkutatása és bevonása • Költséghatékony működés • A helyi értéktár létrehozásában való részvétel	<u>Veszély</u> • Otthoni internethez való hozzáférhetőség • A település lakosainak közömbössége • Növekvő árak – az anyagi lehetőségek szűkülése • Az információs rendszer gyors fejlődése • Növekvő adminisztrációs kötelezettségek • A hazai és az uniós pályázati támogatások csökkenése • Rendeletek és jogszabályok változásának nem ismerete

2.3. Stratégiai célok

Átfogó cél:

- A 21. század elejének és a helyi igényeknek megfelelő minőségi közszolgáltatás nyújtása magas színvonalon.
- Társadalmi szerepvállalás, értékközvetítés és értékteremtés, egyenlő esélyű hozzáféréssel.
- Közösségi igényeket kielégítő, hatékonyan és gazdaságosan működő partner könyvtár szolgáltatásainak fejlesztésével.
- Könyvtáros szakemberek folyamatos megújulása, képzése és elismerése, elismertetése.

Alapvető célok:

- a) A szolgáltatások megújítása
- b) Az olvasáskultúra fejlesztése
- c) Humánerőforrás menedzsment
- d) Erőforrások optimalizálása, megteremtése

a) A szolgáltatások megújítása

- ✓ a használói igényekre alapozott gyűjteményszervezési politika
- ✓ a szolgáltatások folyamatos átalakítása a használói igényeknek megfelelően
- ✓ új szolgáltatások bevezetése a felhasználók elvárásainak figyelembevételével (tartalomszolgáltatás, online tájékoztatás, interaktív honlap)
- ✓ a hatékony információszolgáltatás, az információ-elérés lehetőségeinek bővítése
- ✓ a közérdekű információszolgáltatások körének bővítése
- ✓ az esélyegyenlőség biztosítása a szolgáltatások terén
- ✓ a hátrányos helyzetű rétegek segítése; a demokratikus jogállamiság fejlesztése; az állampolgárok aktivizálása
- ✓ hatékony információszolgáltatás
- ✓ értéknövelt szolgáltatások
- ✓ a szabadidő, az aktív pihenés segítése
- ✓ a helyismereti gyűjtemény feldolgozása: kategorizálás, egyedi dokumentumok digitalizálása
- ✓ a könyvtár megismertetését szolgáló lehetőségek fejlesztése (ismertető, honlap)
- ✓ a helyi társadalmi életben való hatékony szerepvállalás
- ✓ közösségi szintériként való központi szerep
- ✓ minőségbiztosítási, értékelési keretrendszer kidolgozása
- ✓ a felhasználói igények felmérése kérdőívek, interjúk segítségével
- ✓ a könyvtár PR és marketing tevékenységének fejlesztése

b) Az olvasáskultúra fejlesztése

- ✓ az oktatás, az egyéni fejlődés, az élethosszig tartó tanulás nélkülözhetetlen színterévé válik a könyvtár
- ✓ olvasást népszerűsítő kreatív foglalkozások az óvodás és az általános iskolás korosztály számára
- ✓ ismeretszerzési készségek fejlesztése vetélkedők, pályázatok szervezése által
- ✓ könyvtár- és internethasználaton alapuló készségek fejlesztése
- ✓ információszerzés, könyvtárhasználati ismeretek, irodalom oktatása iskolai órák keretében
- ✓ irodalmi rendezvények, versenyek, illusztrációs és egyéb tematikus rajzpályázatok szervezése – hagyományok ápolása
- ✓ a gyermekek ismeretszerzését segítő, a helytörténetet bemutató információs rendszerek készítése
- ✓ a szabadidő hasznos eltöltését szolgáló kézműves foglalkozások, kiállítások, bemutatók lebonyolítása
- ✓ ifjúsági csoportok, nyugdíjas és egyéb klubok számára motiváló, kényelmes, barátságos, információgazdag környezet biztosítása
- ✓ felnőttek, ill. különböző korosztályok számára felhasználóképzések szervezése az ismeretszerzés hagyományos és új formáinak elterjesztése érdekében – digitális kompetenciafejlesztés
- ✓ a könyvtár elektronikus szolgáltatásainak megismertetése
- ✓ civil szervezetek, önszerveződő közösségek számára könyvtári háttér biztosítása közösségteremtő céllal
- ✓ interaktív kapcsolat és többesatornás kommunikáció/fórumok a felhasználókkal
- ✓ hangsúlyos jelenlét a helyi közösségi médiában

c) Humánerőforrás menedzsment

- ✓ a könyvtár céljainak megfelelő vezetői és munkatársi közösség szervezése
- ✓ segítőkész, empatikus, együttműködő, folyamatosan szakmailag megújulni akaró könyvtári szakemberek foglalkoztatása
- ✓ minőségi szolgáltatás nyújtása érdekében magas színvonalú munkát végző könyvtárosok

d) Erőforrások optimalizálása, megteremtése

- ✓ a könyvtári költségvetési pozíció szinten tartása, reális emelése valamennyi finanszírozási területen, pl. a dokumentumok beszerzési keretének, a szoftverkövetések, a személyi feltételek tekintetében egyaránt
- ✓ a pályázati források felkutatása a fejlesztések érdekében
- ✓ szponzorok, támogatók felkutatása
- ✓ az anyagi és erkölcsi elismerés formáinak kidolgozása

- ✓ sokoldalúság, elhivatottság, változásra hajlandóság, nyitottság, érdekérvényesítés, kreativitás ösztönzése
- ✓ partneri kapcsolatok, konzorciumi együttműködések bővítése – feladatmegosztás érdekében

3. Összefoglalás

Célunk egy olyan intézményt működtetni, amely

- segíti a felhasználókat abban, hogy eligazodjanak az állampolgári, a demokratikus jogi szabályozásban
- közvetít minden nyilvánosságra került információt és adatot, hozzáférést biztosít a nemzeti kultúra dokumentumaihoz, s teszi mindezt a használó-központúság szellemében
- új módszerekkel és programokkal hozzájárul az olvasáskultúra fejlesztéséhez
- közösségi szolgáltatásaival és a felnőttképzés támogatásával segíti az életminőség javítását, a foglalkoztatottság és az egyének versenyképességének növelését
- a dolgozók folyamatos képzésével, továbbképzésével megteremti azt a tudásbázist, amellyel a fenti elképzelések, tervek lehetővé válnak.

A stratégiai tervezés eredményeként a városi könyvtár, az egész integrált intézmény, valamint a mindenkori fenntartó számára egyértelműen megmutatkozik a könyvtár célja, a könyvtárhasználók elégedettségének eléréséhez kijelölt út.

A stratégiai terv időszerűségét évente szükséges felülvizsgálni. Amennyiben változtatást igényelnek egyes pontjai, illetve bárminemű okok miatt módosítani kell ezeket, az aktualizálás elengedhetetlen.

A fenti stratégiai tervet a munkatársak egyetértésével az intézmény vezetője hagyja jóvá. A fenntartót a könyvtár vezetője tájékoztatja.

A Balkány Városi Könyvtár és Művelődési Ház Stratégiai terve 2016. január 1-én lép életbe.

Balkány, 2015. december 19.